

ลำดับที่ ๒

เรื่อง

นวัตกรรม “Dental bag”

ผู้พัฒนานวัตกรรม

นายภูริพัตรณ์ แสงเด่น

เจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลลาดงา

สังกัดสำนักงานสาธารณสุขอำเภอเสนา

นวัตกรรม Dental bag

โดย

นายภูริวัฒน์ แสงเด่น

(เจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข)

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลลาดงา

สังกัดสำนักงานสาธารณสุขอำเภอเสนา

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พ.ศ. 2563

นวัตกรรม Dental bag

ที่มาและความสำคัญ

จากสถานการณ์ปัจจุบันพบว่า เด็กก่อนวัยเรียนเป็นกลุ่มช่วงอายุที่มีความสำคัญในการดูแลทันตสุขภาพเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นวัยที่เริ่มมีฟันน้ำนมขึ้น อีกทั้งเด็กกลุ่มนี้เป็นวัยที่อาจมีปัญหาโรคในช่องปากตามมา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือโรคฟันผุ โดยส่วนใหญ่เกิดจากการที่เด็กแปรงฟันไม่สะอาด การเลือกรับประทานอาหารที่ไม่มีความเหมาะสม รวมทั้งพฤติกรรมในการดูแลสุขภาพช่องปากของผู้ปกครองที่ไม่เอื้อต่อทันตสุขภาพที่ดี ดังนั้นใน การป้องกันปัญหาสุขภาพช่องปากในกลุ่มเด็กก่อนวัยเรียนนี้ควรเริ่มแก้ไขที่ต้นเหตุสำคัญ ได้แก่ กลุ่มผู้ปกครองที่ดูแลเด็กใกล้ชิดด้านทันตสุขภาพโดยตรง โดยควรเลือกให้เด็กรับประทานอาหารที่ไม่ก่อให้เกิดโรคฟันผุ หลีกเลี่ยงขนมหวาน เหนียว ติดฟัน เครื่องดื่มจำพวกรสหวานหรือน้ำอัดลม ผู้ปกครองควรฝึกหัดให้เด็กคีมนมจากแก้วแทน การดูดขวดนม ควรแปรงฟันด้วยวิธีถูไปมา โดยมีการตรวจดูความสะอาดซ้ำอีกรอบหลังจากให้เด็กแปรงด้วยตนเอง รวมทั้งพาเด็กไปพบทันตบุคลากรเพื่อตรวจประเมินช่องปากอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง และควรมีการเสริมสร้างสภาพแวดล้อมให้ส่งผลดีต่อทันตสุขภาพให้มากที่สุด เพื่อเป็นการปลูกฝังให้เด็กรักษาความสะอาดในช่องปากตั้งแต่วัยนี้

ทำไมเด็กถึงมีฟันผุง่าย ผู้ปกครองหลายคนคงกำลังสงสัยว่าลูกอายุยังน้อยแต่ทำไมเริ่มมีฟันผุแล้ว ความจริงแล้วฟันผุสามารถเกิดขึ้นได้ตั้งแต่ฟันน้ำนมซี่แรกงอกขึ้นมา โดยมีปัจจัยที่ทำให้ฟันผุคือพฤติกรรมการกินอาหารที่ไม่เหมาะสมและการดูแลความสะอาดช่องปากที่ไม่ทั่วถึง โรคฟันผุเกิดจากแบคทีเรียที่อาศัยอยู่ในช่องปากร่วมกับเศษอาหารและน้ำลาย สะสมเป็นคราบขี้ฟันหรือคราบแบคทีเรีย ซึ่งมีลักษณะเหนียวเกาะติดแน่นอยู่ตามผิวฟัน ไม่สามารถหลุดออกจากการบ้วนน้ำหรือการเช็ดเพียงอย่างเดียว จำเป็นต้องแปรงฟันและใช้ไหมขัดฟันเพื่อกำจัดเชื้อโรคเหล่านี้ แบคทีเรียเหล่านี้สามารถเปลี่ยนน้ำตาลและแป้งให้เป็นกรดที่มีฤทธิ์ทำลายผิวฟันจนเกิดเป็นรูเล็กๆ เมื่อรูเล็กๆ ขยายใหญ่ขึ้น เด็กจะเริ่มมีอาการเสียวฟัน และปวดฟันได้ ฟันน้ำนมจะเป็นฟันที่เด็กใช้งานไม่น้อยกว่า 5-10 ปี ก่อนจะมีฟันแท้ขึ้นมาแทนที่ ฟันน้ำนมของเด็กนั้นมีโอกาสผุได้ง่ายและลุกลามไวกว่าฟันแท้ เนื่องจากชั้นเคลือบฟันน้ำนมมีความบางกว่าฟันแท้ การเลี้ยงดูที่มองข้ามเรื่องเล็กน้อยๆ ไป เช่น การให้เด็กคีมนมจากขวดและหลับไปพร้อมกับขวดนม หรือการปล่อยให้เด็กกินขนมหวานตามใจชอบแล้วไม่ได้แปรงฟัน เมื่อเชื้อแบคทีเรียได้น้ำตาลเป็นอาหารก็จะผลิตกรด และกรดเหล่านี้จะขังอยู่ในแผ่นคราบขี้ฟันเป็นเวลานาน เมื่อกรดสัมผัสฟันเป็นเวลานานก็จะทำให้เกิดการทำลายของผิวฟันอย่างรวดเร็ว หากไม่มีการกำจัดคราบขี้ฟันเหล่านี้

จากสถานการณ์ดังกล่าวกลุ่มงานทันตสาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจึงได้จัดทำโครงการ เฝ้าระวังทันตสุขภาพช่องปากในเด็ก 0-3 ปี โดยเริ่มโครงการในพื้นที่ที่มีทันตภิบาลประจำอยู่ จะติดตามเด็กในพื้นที่ที่อยู่ในกลุ่มอายุ 9-12 เดือน ติดตามเด็กไปจนถึงอายุครบ 3 ปี โดยมีเด็กกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ตำบลลาดงาจำนวน 27 คน จากการลงชุมชนติดตามเด็กในพื้นที่ พร้อมทั้งตรวจฟัน ให้ทันตสุขศึกษา สอนทำความสะอาดช่องปาก

จากการลงเยี่ยมบ้านและติดตามเด็กกลุ่มเป้าหมาย พบว่าปัญหาสุขภาพช่องปากของเด็กในตำบลลาดงาคือ โรคฟันผุ กลุ่มเด็กก่อนวัยเรียน มีฟันน้ำนมผุถึง ร้อยละ 36.17 ซึ่งสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดโรคเหล่านี้คือ แผ่นคราบจุลินทรีย์ ซึ่งเชื้อจุลินทรีย์จะทำปฏิกิริยากับอาหารจำพวกแป้งและน้ำตาล เกิดเป็นกรดขึ้นมา กรดสามารถทำอันตรายต่อเหงือกและฟันได้อย่างรวดเร็วภายในเวลาเพียง 20 นาทีหลังทานอาหาร ดังนั้นจึงไม่ควรปล่อยให้คราบอาหารค้างคาอยู่ในปากนานๆ ต้องรีบขจัดคราบอาหารออกให้หมดจะช่วยลดฟันผุและเหงือกอักเสบได้อย่างตรงจุดที่สุด รวมไปถึงพ่อ-แม่-ผู้ดูแลเด็ก ขาดความรู้และวิธีการดูแลสุขภาพช่องปากของเด็กที่ถูกต้อง แปรงฟันให้เด็กได้ไม่ดีพอ เด็กที่เล็กมากจะไม่ให้ความร่วมมือในการแปรงฟัน ดังนั้นผู้จัดทำนวัตกรรมจึงคิดค้น “Dental bag” เพื่อเป็นตัวช่วยที่จะทำให้พ่อ-แม่ ผู้ดูแลเด็ก สามารถดูแลสุขภาพช่องปากของบุตรหลานได้ง่าย และสะดวกมากขึ้นรวมถึงมีความรู้ในการดูแลสุขภาพช่องปากเพิ่มมากขึ้นและแปรงฟันได้สะอาดถูกวิธี

วัตถุประสงค์

1. เพื่อช่วยให้พ่อ-แม่-ผู้ดูแลเด็ก รู้ถึงอายุการขึ้นของฟันน้ำนมเด็กในแต่ละช่วงวัย
2. เพื่อช่วยให้พ่อ-แม่-ผู้ดูแลเด็ก สามารถทำความสะอาดสุขภาพช่องปากและฟันเด็กได้สะอาดถูกวิธี
3. เพื่อช่วยให้พ่อ-แม่-ผู้ดูแลเด็กมีความสะดวกและง่ายต่อการทำความสะอาดช่องปากและการแปรงฟันให้กับบุตรหลานเพื่อส่งผลให้การแปรงฟันมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น
4. เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องฟันผุในกลุ่มเด็กเล็กและเด็กก่อนวัยเรียนให้แก่ผู้ปกครอง
5. เพื่อเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการฝึกทักษะการแปรงฟันในเด็กเล็กและเด็กก่อนวัยเรียน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

พ่อ-แม่-ผู้ดูแลเด็ก สามารถแปรงฟันลูกหลานได้ถูกวิธี รู้และเข้าใจในวิธีการดูแลสุขภาพช่องปากได้อย่างถูกต้อง สามารถดูแลสุขภาพช่องปากของบุตรหลานได้อย่างต่อเนื่องด้วยตัวเอง และสามารถเผยแพร่ความรู้ไปยังเพื่อนบ้านระแวกใกล้เคียงได้ ลดจำนวนการเกิดฟันผุของเด็กในชุมชนตำบลลาดงา และประยุกต์นำของที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อความต่อเนื่องและยั่งยืนต่อไป

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มเด็กกลุ่มอายุ 9 – 12 เดือน จำนวน 27 คน

งบประมาณที่ใช้

- กระเป๋าผ้า 70 บาท - ตุ๊กตา Ultimate Tooth 150 บาท
 - ปากของหนู 25 บาท
 - เสื้อเก่าเราไม่ทิ้งใช้ได้จริงจัดทำแปรงฟัน (ใช้เสื้อเก่าที่มีอยู่แล้ว)
 - ถูนิ้วฟันดี(ใช้ผ้าอ้อมที่มีอยู่แล้ว)
 - ชุดเชยซี่ฟัน 10 บาท
 - curved style(ทำจากแปรงสีฟันใช้แล้ว)
 - แปรงฟันกันเถอะ 70 บาท
- รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 255 บาท

ขั้นก่อนดำเนินงาน

แนะนำ Dental bag จะประกอบไปด้วยชิ้นงานทั้งหมด 7 ชิ้น รวมอยู่ในกระเป๋า

1.Ultmate tooth เป็นอุปกรณ์ที่ช่วยให้ พ่อ-แม่-ผู้ดูแลเด็ก รู้ถึงการขึ้นของฟันน้ำนมของเด็ก ความรู้เรื่องฟันและการดูแลสุขภาพช่องปากและการแปรงฟันที่ถูกต้องวิธี

2.เสื้อเก่าเราไม่ทิ้งใช้ได้จริงจัดทำแปรงฟัน อุปกรณ์ช่วยพ่อ-แม่-ผู้ดูแลเด็กในการรัดตัวเด็กขณะทำความสะอาดช่องปากและการแปรงฟันให้สะดวก และมีประสิทธิภาพ

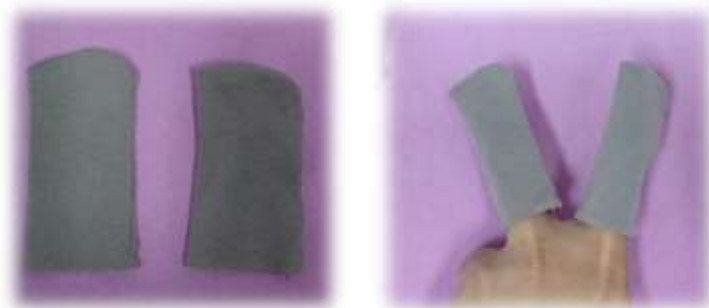
3. แปรงฟันกันเถอะ เป็นสื่อการแปรงฟันที่ถูกวิธีพร้อมทั้งภาพส่วนประกอบของฟันใน 1 ซี่ ว่ามีลักษณะเป็นอย่างไร ถ้าเกิดฟันผุแล้วควรทำอย่างไร

4. ปากของหนู เป็นช่องปากจำลองที่ใช้ในการฝึกแปรงฟันของ พ่อ-แม่-ผู้ปกครอง ก่อนที่จะฝึกปฏิบัติจริงกับตัวเด็ก เพื่อให้เกิดความคุ้นชิน

5. ถุงนิ้วฟันดี เป็นอุปกรณ์ที่ใช้ในเด็กที่ยังไม่มีฟันน้ำนมขึ้นในช่องปาก ใช้สำหรับเช็ดทำความสะอาดบริเวณ เหงือกและลิ้น

6. curved style เป็นแปรงสีฟันใช้แล้วตัดให้โค้งงอเพื่อช่วยในการแหวกกระพุ้งแก้มเวลาที่เด็กไม่ยอมให้ความร่วมมืออ้าปากในการแปรงฟัน พร้อมทั้งยังป้องกันการโดนเด็กกัดนิ้วได้อีกด้วย

7. ขูดเขี่ย...ซี่ฟัน เป็นการนำเอาหลอดน้ำชนิดเล็กมาใช้ในการเช็ดความสะอาดของฟันหลังการแปรงฟัน ด้วยการลากบนตัวฟันเบาๆ ถ้าแปรงสะอาดจะไม่มีซี่ฟันติดออกมา

ขั้นตอนการดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ 1

- 1.1 ลงพื้นที่เยี่ยมบ้านเด็กกลุ่มเป้าหมายร่วมกับบอสม. ทีมทันตประจำหมู่พร้อมตรวจสอบสภาพช่องปากเด็กกลุ่มเป้าหมายทั้งหมด 27 คน
- 1.2 ประเมินผลก่อนให้ทันตสุขศึกษาแก่พ่อ-แม่-ผู้ดูแลเด็ก โดยใช้แบบประเมินพฤติกรรมแปรงฟันและแบบประเมินความรู้ด้านทันตสุขภาพ
- 1.3 ให้พ่อ-แม่-ผู้ดูแลเด็กสาธิตการดูแลสุขภาพช่องปากที่ให้กับเด็กในชีวิตประจำวันในทุกๆวัน
- 1.4 ให้ทันตสุขศึกษาโดยนำชิ้นงาน “Ultimate tooth” ร่วมกับร่วมถึงชิ้นงาน “แปรงฟันกันเถอะ” สอนในเรื่องการขึ้นของฟันน้ำนมของลูกหลานจะขึ้นเมื่อไหร่ และขึ้นกี่ซี่ตอนอายุเท่าใดมีการให้ความรู้เรื่องฟันและการดูแลสุขภาพช่องปากและการแปรงฟันที่ถูกวิธีเพื่อที่จะสามารถช่วยป้องกันการเกิดฟันผุได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 1.5 สอนวิธีการแปรงฟันที่ถูกต้องให้กับพ่อ-แม่-ผู้ดูแลเด็ก พร้อมกับใช้ชิ้นงาน “ปากของหนู” ให้พ่อ-แม่-ผู้ดูแลเด็ก ทดลองฝึกแปรงฟันก่อนที่จะฝึกปฏิบัติจริงกับตัวเด็กเพื่อความคุ้นชิน

1.6 เมื่อพ่อ-แม่-ผู้ดูแลเด็ก เกิดความคุ่นชินแล้วให้ลองฝึกปฏิบัติจริงกับตัวเด็ก ผลปรากฏว่าเด็กบางคนมีการต่อต้านการแปรงฟันแล้วใช้มือพยายามปิดแปรงสีฟันจึงแนะนำให้พ่อ-แม่-ผู้ดูแลเด็ก ใช้ชิ้นงาน“เส้นเกาเราไม่ทิ้งใช้ได้จริงจัดทำแปรงฟัน”สวมทับตัวเด็กเพื่อป้องกันเด็กต่อต้าน ถ้าเด็กไม่ยอมอ้าปากให้ใช้ชิ้นงาน“Curved style”ช่วยในการแหวกกระพุ้งแก้มเพื่อให้การแปรงฟันสะดวกและง่ายขึ้น ในกรณีที่เด็กยังไม่มีฟันแท้ขึ้นให้ใช้ชิ้นงาน “ถุงนิ้วฟันดี” เช็ดบริเวณเพดานและบริเวณรอบกระพุ้งแก้มรวมถึงบริเวณเหงือก

1.7 หลังจากฝึกปฏิบัติการดูแลสุขภาพช่องปากเสร็จให้ พ่อ-แม่-ผู้ดูแลเด็กใช้ชิ้นงาน“ชุดเขี่ย ชีฟัน”ลองขูดบริเวณตัวฟันเพื่อเช็คความสะอาดของฟันที่แปรงไป ถ้ายังมีชีฟันติดมาบนหลอดแสดงว่าการแปรงฟันยังไม่สะอาดพอ ต้องแปรงฟันซ้ำต่ออีกหนึ่งรอบให้สะอาด พร้อมกับตรวจสอบสุขภาพช่องปากเด็กโดยเจ้าหน้าที่ทันตสาธารณสุขโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลลาดงา

1.8 หลังจากทำกิจกรรมเสร็จประเมินผลหลังให้ทันตสุขศึกษาแก่พ่อ-แม่-ผู้ดูแลเด็ก โดยใช้แบบประเมินพฤติกรรมการแปรงฟันและแบบประเมินความรู้ด้านทันตสุขภาพ

ขั้นตอนที่2

2.1 ออกติดตามผลหลังการให้ทันตสุขศึกษาและประเมินผลการดูแลสุขภาพช่องปากของเด็กหลังจากที่ลงเยี่ยมบ้านดังนี้

ครั้งที่ 1 เดือน เมษายน 2559 (ช่วงอายุ 9 เดือน)

ครั้งที่ 2 เดือน กรกฎาคม 2559 (ช่วงอายุ 12 เดือน)

ครั้งที่ 3 เดือน มกราคม 2560 (ช่วงอายุ 18 เดือน)

ครั้งที่ 4 เดือน กรกฎาคม 2560 (ช่วงอายุ 24 เดือน)

ครั้งที่ 5 เดือน มกราคม 2561 (ช่วงอายุ 30 เดือน)

ครั้งที่ 6 เดือน กรกฎาคม 2561 (ช่วงอายุ 36 เดือน)

2.1 โดยการลงเยี่ยมบ้านทุกครั้งเราจะให้พ่อ-แม่-ผู้ดูแลเด็ก ทำแบบประเมินผลการให้ทันตสุขศึกษาแก่พ่อ-แม่-ผู้ดูแลเด็ก โดยใช้แบบประเมินพฤติกรรมการแปรงฟันและแบบประเมินความรู้ด้านทันตสุขภาพก่อนและหลังทุกครั้งเพื่อเก็บข้อมูล

สรุปผลและข้อเสนอแนะ

ผลลัพธ์

จากผลการให้ทันตสุขศึกษาร่วมกับการฝึกปฏิบัติแปรงฟันโดยใช้ **Dental bag** เป็นตัวช่วยแก่ พ่อ-แม่-ผู้ดูแลเด็กที่ ในกลุ่มเป้าหมายจำนวน 27 คน ในช่วงเดือน เมษายน 2559 – กรกฎาคม 2561 พบว่ามีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการแปรงฟันอย่างเห็นได้ชัด สรุปเป็นตารางดังนี้

ตารางที่ 1

1.1 แสดงเปรียบเทียบพฤติกรรมก่อนให้ทันตสุขศึกษาและการฝึกปฏิบัติการแปรงฟัน

เรื่อง	ผล		
	พอใช้	ปานกลาง	ดี
1. ความรู้อายุการขึ้นของฟัน	พอใช้	ปานกลาง	ดี
	23 คน	3 คน	1 คน
2. การนำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์	- ได้สังเกตฟันลูกมากขึ้น ว่ามีฟันน้ำนมขึ้นตามอายุหรือไม่	ใช่3/ไม่ใช่24	
	- ได้สังเกตเห็นความผิดปกติบนฟันแล้วพาไปหาหมอ	ใช่7/ไม่ใช่20	
	- เมื่อฟันขึ้นช้า ได้พาลูกมาตรวจฟัน	ใช่8/ไม่ใช่19	
	- ได้ความมั่นใจแปรงฟันลูกถูกวิธี	ใช่3/ไม่ใช่24	
	- ได้ความรู้เรื่องอาหารและการเลือกอาหารให้ลูก	ใช่4/ไม่ใช่23	
3. คุณภาพการแปรงฟัน	จากไม่มี plaque	จำนวน 2 คน	
	จากมี plaque น้อย	จำนวน 14 คน	
	จากมี plaque ปานกลาง	จำนวน 7 คน	
	จากเคยมี plaque มาก	จำนวน 4 คน	
4. ความสม่ำเสมอในการแปรงฟันให้ลูก	แปรงฟันทุกวัน เช้าเย็น	จำนวน 6 คน	
	แปรงทุกวันเฉพาะช่วงเช้า	จำนวน 1 คน	
	แปรงทุกวันเฉพาะช่วงเย็น	จำนวน 2 คน	
	แปรงไม่ทุกวัน	จำนวน 10 คน	
	ไม่แปรงฟันเลย	จำนวน 8 คน	

1.2 แสดงเปรียบเทียบพฤติกรรมหลังให้ทันตสุขศึกษาและการฝึกปฏิบัติการแปรงฟัน

เรื่อง	ผล		
	พอใช้	ปานกลาง	ดี
1. ความรู้อายุการขึ้นของฟัน	พอใช้	ปานกลาง	ดี
	1 คน	4 คน	22 คน
2. การนำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์	-ได้สังเกตฟันลูกมากขึ้น ว่ามีฟันน้ำนมขึ้นตามอายุหรือไม่		
	ใช่25/ไม่ใช่2		
	-ได้สังเกตเห็นความผิดปกติบนฟันแล้วพาไปหาหมอ		
	ใช่27/ไม่ใช่0		
	-เมื่อฟันขึ้นซ้ำ ได้พาลูกมาตรวจฟัน		
	ใช่24/ไม่ใช่3		
-ได้ความมั่นใจแปรงฟันลูกถูกวิธี			
	ใช่27/ไม่ใช่		
-ได้ความรู้เรื่องอาหารและการเลือกอาหารให้ลูก			
	ใช่26/ไม่ใช่1		
3. คุณภาพการแปรงฟัน	จากไม่มี plaque →ไม่มี plaque		
			จำนวน 2 คน
	จากมี plaque น้อย →ไม่มี plaque		
			จำนวน17คน
	จากมี plaque ปานกลาง →ไม่มี plaque		
			จำนวน 6 คน
จากเคยมี plaque มาก →ไม่มี plaque			
		จำนวน. 1 คน	
มี plaque หลงเหลืออยู่เล็กน้อย			
		จำนวน 1 คน	
4. ความสม่ำเสมอในการแปรงฟันให้ลูก	แปรงฟันทุกวัน เข้าเย็น		
			จำนวน 25 คน
	แปรงทุกวันเฉพาะช่วงเช้า		
			จำนวน 1 คน
	แปรงทุกวันเฉพาะช่วงเย็น		
			จำนวน 1 คน
แปรงไม่ทุกวัน			
		จำนวน 0 คน	
ไม่แปรงฟันเลย			
		จำนวน 0 คน	

จากตารางที่ 1.1 และ 1.2 พบว่า พ่อ-แม่-ผู้ดูแลเด็ก มีความรู้เรื่องอายุการขึ้นของฟัน ก่อนให้ความรู้ ระดับดี 1 คนระดับปานกลาง 3 คน ระดับพอใช้ 23 คน หลังให้ความรู้ ระดับดี 22 คน ระดับปานกลาง 4 คน ระดับพอใช้ 1 คน

การนำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ ก่อนให้ความรู้ ได้สังเกตฟันลูกมากขึ้น ว่ามีฟันน้ำนมขึ้นตามอายุหรือไม่ 3 คน, ได้สังเกตเห็นความผิดปกติบนฟันแล้วพาไปหาหมอ 7 คน,เมื่อฟันขึ้นซ้ำ ได้พาลูกมาตรวจฟัน 8 คน,ได้ความมั่นใจแปรงฟันลูกถูกวิธี 3 คน,ได้ความรู้เรื่องอาหารและการเลือกอาหารให้ลูก 3 คน หลังให้ความรู้ ได้สังเกตฟันลูกมากขึ้น ว่ามีฟันน้ำนมขึ้นตามอายุหรือไม่ 25 คน, ได้สังเกตเห็นความผิดปกติบนฟันแล้วพาไปหาหมอ 27 คน,เมื่อฟันขึ้นซ้ำ ได้พาลูกมาตรวจฟัน 24 คน,ได้ความมั่นใจแปรงฟันลูกถูกวิธี 27 คน,ได้ความรู้เรื่องอาหารและการเลือกอาหารให้ลูก 26 คน

คุณภาพการแปรงฟัน ก่อนให้ความรู้ จากไม่มี plaque จำนวน 2 คน,จากมีplaqueน้อย จำนวน 14 คน, จากมีplaque ปานกลางจำนวน 7 คน,จากเคยมีplaqueมาก จำนวน 4 คน หลังให้ความรู้ จากไม่มี plaque →ไม่มี plaque จำนวน 2 คน,จากไม่มี plaque →ไม่มี plaque จำนวน 2 คน,จากมีplaque น้อย →ไม่มี plaque จำนวน17คน,จากมีplaque ปานกลาง →ไม่มี plaque จำนวน 6 คน,จากเคยมี plaqueมาก→ไม่มี plaque จำนวน. 1 คน มี plaque ,หลงเหลืออยู่เล็กน้อย จำนวน 1 คน

ความสม่ำเสมอในการแปรงฟันให้ลูก ก่อนให้ความรู้ แปรงฟันทุกวัน เช้าเย็น 6 คน,แปรงทุกวันเฉพาะ ช่วงเช้า 1 คน,แปรงทุกวันเฉพาะช่วงเย็น 2 คน,แปรงไม่ทุกวัน 10 คน ไม่แปรงฟันเลย 8 คน หลังให้ความรู้ แปรงฟันทุกวัน เช้าเย็น 25 คน,แปรงทุกวันเฉพาะช่วงเช้า 1 คน,แปรงทุกวันเฉพาะช่วงเย็น 1 คน,แปรงไม่ทุกวัน 0 คน, ไม่แปรงฟันเลย 0 คน

ตารางที่ 2 แสดงอัตราฟันผุที่ลดลงของเด็กกลุ่มเป้าหมายทั้ง 27 คน ในโครงการ

ปี พ.ศ.	จำนวนเด็กกลุ่มเป้าหมายทั้งหมด	จำนวนเด็กที่ได้รับการตรวจฟัน		จำนวนเด็กที่มีฟันผุ		คน (ร้อยละ)	ซี่ (ร้อยละ)
		คน	ซี่	คน	ซี่		
2559	27	27	324	20	60	74.07	18.51
2560	27	27	404	16	32	59.25	7.92
2561	27	27	480	11	16	40.74	3.33
2562	27	27	480	7	9	25.92	1.87

ตารางที่ 2 พบว่าอัตราฟันผุของเด็กกลุ่มเป้าหมายทั้ง 27 คน ลดลง จากปี2559 เด็กมีฟันผุ 20คน/60ซี่

ปี2560 ฟันผุลดลงเหลือ 16คน/32ซี่ ปี2561ฟันผุลดลงเหลือ 11คน/16ซี่ ปี2562 ฟันผุลดลงเหลือ 7คน/9ซี่

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่าง ต่อนวัตกรรม "Dental bag" หลังใช้นวัตกรรม

ความพึงพอใจ	กลุ่มตัวอย่าง (n = 27)		
	จำนวน	ร้อยละ	แปลผล
ความพึงพอใจด้านคุณภาพ			
1. นวัตกรรมมีความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย	26	96.29	ความพึงพอใจในระดับมาก
2. เป็นนวัตกรรมสามารถไปใช้ได้จริง	27	100.00	ความพึงพอใจในระดับมาก
3. เป็นนวัตกรรมที่สร้างขึ้นเองได้	25	92.59	ความพึงพอใจในระดับมาก
4. ราคาการผลิตต้นทุนไม่สูงมาก	23	85.18	ความพึงพอใจในระดับมาก
ความพึงพอใจด้านประสิทธิภาพ			
5. ใช้งานง่ายเหมือนของจริง	26	96.29	ความพึงพอใจในระดับมาก
6. สามารถไปประยุกต์กับคนในครอบครัว	27	100.00	ความพึงพอใจในระดับมาก
7. มีความปลอดภัยต่อผู้ใช้นวัตกรรม	27	100.00	ความพึงพอใจในระดับมาก
8. มีความเหมาะสมในการใช้งาน	25	92.59	ความพึงพอใจในระดับมาก
9. สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้จริง	26	96.29	ความพึงพอใจในระดับมาก
10. ช่วยให้สุขภาพช่องปากดีขึ้นได้จริง	27	100.00	ความพึงพอใจในระดับมาก

จากตารางที่. **ความพึงพอใจด้านคุณภาพ** (1) นวัตกรรมมีความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย มีความพึงพอใจในระดับมากจำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 96.29 (2) เป็นนวัตกรรมสามารถไปใช้ได้จริงมีความพึงพอใจในระดับมากจำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 (3) เป็นนวัตกรรมที่สร้างขึ้นเองได้ มีความพึงพอใจในระดับมากจำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 92.59 (4) ราคาการผลิตต้นทุนไม่สูงมาก มีความพึงพอใจในระดับมากจำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 85.18 **ความพึงพอใจด้านประสิทธิภาพ** (5) ใช้งานง่ายเหมือนจริงมีความพึงพอใจในระดับมากจำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 96.29 (6)สามารถไปประยุกต์กับคนในครอบครัว มีความพึงพอใจในระดับมากจำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 (7)มีความปลอดภัยต่อผู้ใช้นวัตกรรมมีความพึงพอใจในระดับมากจำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 (8)มีความเหมาะสมในการใช้งานมีความพึงพอใจในระดับมากจำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 92.59 (9) สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้จริงมีความพึงพอใจในระดับมากจำนวน 26คน คิดเป็นร้อยละ 96.29 (10) ช่วยให้สุขภาพช่องปากดีขึ้นได้จริง มีความพึงพอใจในระดับมากจำนวน 27คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 ตามลำดับ

ปัจจัยส่งเสริมความสำเร็จนี้

เป็นเพราะการมองเห็นสาเหตุการเกิดโรคอย่างเป็นรูปธรรม ทำให้มีความเข้าใจในกระบวนการเกิดโรค และการนำสิ่งที่มีอยู่แล้วในบ้านมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ ทั้งยังหาง่ายใช้สะดวก ขั้นตอนในการใช้ไม่ยุ่งยากซับซ้อน สามารถทำได้เองแม้ไม่มีเจ้าหน้าที่คอยให้คำแนะนำ

สรุปผล

การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้พ่อ-แม่-ผู้ดูแลเด็ก สามารถค้นพบวิธีการดูแลความสะอาดช่องปากได้ด้วยตัวของเขาเอง จะนำไปเกิดพฤติกรรมในการดูแลสุขภาพช่องปากได้อย่างยั่งยืน ช่วยป้องกันการเกิดโรคฟันผุ Dental bag เป็นตัวช่วยที่จะทำให้การจัดกระบวนการเรียนรู้ได้ง่ายๆ ทำให้ผู้เคยปฏิบัติสามารถเผยแพร่ไปยังสมาชิกในครัวเรือน แล้วขยายผลไปยังเพื่อนบ้านในชุมชนได้อีกด้วย

เอกสารอ้างอิง

- writer;blahblahboong.
- เพจฟันน้ำนม
- สถาบันวัคซีนแห่งชาติ
- ภาควิชาทันตกรรมป้องกันจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ภาควิชาทันตกรรมป้องกันมหาวิทยาลัยมหิดล

ประชุมวิชาการและมหกรรมความรู้

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปีงบประมาณ 2563

วันที่ 3 มีนาคม 2563

ณ ห้องประชุมสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

หลวงพ่อปานเป็นศรี ทุ่งเสนาเขียวขจี
หัตถกรรมมากมี ตลาดดีบ้านแพน

อำเภอเสนา
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การนำเสนอผลงาน
ทางวิชาการ

Dental bag

นวัตกรรม Dental bag

นำเสนอโดย

นาย ภูริปวัฒน์ แสงเด่น

เจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลลาดงา

อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ที่มาและความสำคัญ

- จากสถานการณ์ปัจจุบันพบว่า เด็กก่อนวัยเรียนเป็นกลุ่มช่วงอายุที่มีความสำคัญในการดูแลทันตสุขภาพเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นวัยที่เริ่มมีฟันน้ำนมขึ้น อีกทั้งเด็กกลุ่มนี้เป็นวัยที่อาจมีปัญหาโรคในช่องปากตามมา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือ โรคฟันผุ โดยส่วนใหญ่เกิดจากการที่เด็กแปรงฟันไม่สะอาด การเลือกรับประทานอาหารที่ไม่มีความเหมาะสม รวมทั้งพฤติกรรมในการดูแลสุขภาพช่องปากของผู้ปกครองที่ไม่เอื้อต่อทันตสุขภาพที่ดี

ที่มาและความสำคัญ(ต่อ)

- ดังนั้นใน การป้องกันปัญหาสุขภาพช่องปากในกลุ่มเด็กก่อนวัยเรียนนี้ควรเริ่มแก้ไขที่ต้นเหตุสำคัญ ได้แก่ กลุ่มผู้ปกครองที่ดูแลเด็กใกล้ชิดด้านทันตสุขภาพโดยตรง โดยควรเลือกให้เด็กรับประทานอาหารที่ไม่ก่อให้เกิดโรคฟันผุ หลีกเลี่ยงขนมหวาน เหนียว ติดฟัน เครื่องดื่มจำพวกรสหวานหรือน้ำอัดลม ผู้ปกครองควรฝึกหัดให้เด็กดื่มนมจากแก้วแทนการดูดขวดนม ควรแปรงฟันด้วยวิธีถูไปมา โดยมีการตรวจดูความสะอาดซ้ำอีกรอบหลังจากให้เด็กแปรงด้วยตนเอง รวมทั้งพาเด็กไปพบทันตบุคลากรเพื่อตรวจประเมินช่องปากอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง และควรมีการเสริมสร้างสภาพแวดล้อมให้ส่งผลดีต่อทันตสุขภาพให้มากที่สุด เพื่อเป็นการปลูกฝังให้เด็กรักษาความสะอาดในช่องปากตั้งแต่วัยนี้

ที่มาและความสำคัญ(ต่อ)

- จากสถานการณ์ดังกล่าวกลุ่มงานทันตสาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด พระนครศรีอยุธยาจึงได้จัดทำโครงการ เฝ้าระวังทันตสุขภาพช่องปากในเด็ก 0-3 ปี โดยเริ่มโครงการในพื้นที่ที่มีทันตภิบาลประจำอยู่ จะติดตามเด็กในพื้นที่ที่อยู่ในกลุ่มอายุ 9-12 เดือน ติดตามเด็กไปจนถึงอายุครบ 3 ปี โดยมีเด็กกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ตำบลลาดงา จำนวน 27 คน จากการลงชุมชนติดตามเด็กในพื้นที่ พร้อมทั้งตรวจฟัน ให้ทันตสุขศึกษา สอนทำความสะอาดช่องปาก

ที่มาและความสำคัญ(ต่อ)

- จากการลงเยี่ยมบ้านและติดตามเด็กกลุ่มเป้าหมาย พบว่าปัญหาสุขภาพช่องปากของเด็กในตำบลลาดงาคือ โรคฟันผุ กลุ่มเด็กก่อนวัยเรียน มีฟันน้ำนมผุถึง ร้อยละ 36.17 ซึ่งสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดโรคเหล่านี้คือ แผ่นคราบจุลินทรีย์ ซึ่งเชื้อจุลินทรีย์จะทำปฏิกิริยากับอาหารจำพวกแป้งและน้ำตาล เกิดเป็นกรดขึ้นมา กรดสามารถทำอันตรายต่อเหงือกและฟันได้อย่างรวดเร็วภายในเวลาเพียง 20 นาทีหลังทานอาหาร ดังนั้นจึงไม่ควรปล่อยให้คราบอาหารค้างคาอยู่ในปากนานๆ

ที่มาและความสำคัญ(ต่อ)

- ต้องรีบจัดการอาหารออกให้หมดจะช่วยลดฟันผุและเหงือกอักเสบได้อย่างตรงจุดที่สุด รวมไปถึงพ่อ-แม่-ผู้ดูแลเด็ก ขาดความรู้และวิธีการดูแลสุขภาพช่องปากของเด็กที่ถูกต้อง แปรงฟันให้เด็กได้ไม่ดีพอ เด็กที่เล็กมากจะไม่ให้ความร่วมมือในการแปรงฟัน ดังนั้นผู้จัดทำนวัตกรรมจึงคิดค้น “Dental bag” เพื่อเป็นตัวช่วยที่จะทำให้พ่อ-แม่ ผู้ดูแลเด็กสามารถดูแลสุขภาพช่องปากของบุตรหลานได้ง่าย และสะดวกมากขึ้น รวมไปถึงมีความรู้ในการดูแลสุขภาพช่องปากเพิ่มมากขึ้นและแปรงฟันได้สะอาดถูกวิธี

วัตถุประสงค์

- 1. เพื่อช่วยให้พ่อ-แม่-ผู้ดูแลเด็ก รู้ถึงอายุการขึ้นของฟันน้ำนมเด็กในแต่ละช่วงวัย
- 2. เพื่อช่วยให้พ่อ-แม่-ผู้ดูแลเด็ก สามารถทำความเข้าใจสภาพช่องปากและฟันเด็กได้สะอาดถูกวิธี
- 3. เพื่อช่วยให้พ่อ-แม่-ผู้ดูแลเด็ก มีความสะดวกและง่ายต่อการทำความสะอาดช่องปากและการแปรงฟันให้กับบุตรหลานเพื่อส่งผลให้การแปรงฟันมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น
- 4. เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องฟันผุในกลุ่มเด็กเล็กและเด็กก่อนวัยเรียนให้แก่ผู้ปกครอง
- 5. เพื่อเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการฝึกทักษะการแปรงฟันในเด็กเล็กและเด็กก่อนวัยเรียน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- พ่อ-แม่-ผู้ดูแลเด็ก สามารถแปร่งฟันลูกหลานได้ถูกวิธี รู้และเข้าใจในวิธีการดูแลสุขภาพช่องปากได้อย่างถูกต้อง สามารถดูแลสุขภาพช่องปากของบุตรหลานได้อย่างต่อเนื่องด้วยตัวเอง และสามารถเผยแพร่ความรู้ไปยังเพื่อนบ้านระแวกใกล้เคียงได้ ลดจำนวนการเกิดฟันผุของเด็กในชุมชนตำบลลาดงา และประยุกต์นำของที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อความต่อเนื่องและยั่งยืนต่อไป

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มเด็กกลุ่มอายุ 9 – 12 เดือน จำนวน 27 คน

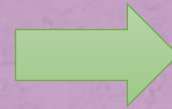
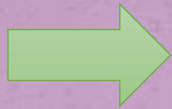
งบประมาณที่ใช้

- กระเป๋าสี 30 บาท - ตุ๊กตา Ultimate Tooth 150 บาท - ปากของหนู 25 บาท
- เสื้อเก่าเราไม่ทิ้งใช้ได้จริงจัดทำแปรงฟัน (ใช้เสื้อเก่าที่มีอยู่แล้ว) - ถูงนึ่งฟันดี(ใช้ผ้าอ้อมที่มีอยู่แล้ว)
- ชูดเขี่ยจีฟัน 10 บาท - curved style(ทำจากแปรงสีฟันใช้แล้ว) -แปรงฟันกันเถอะ 70 บาท
รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 215 บาท

ขั้นก่อนดำเนินงาน

- แนะนำ Dental bag จะประกอบไปด้วยชิ้นงานทั้งหมด 7 ชิ้น รวมอยู่ในกระเป๋า

1. Ultmate tooth เป็นอุปกรณ์ที่ช่วยให้ พ่อ-แม่-ผู้ดูแลเด็ก รู้ถึงการขึ้นของฟันน้ำนมของเด็ก ความรู้เรื่องฟันและการดูแลสุขภาพช่องปากและการแปรงฟันที่ถูกต้องวิธี

ขั้นก่อนดำเนินงาน

2. เสื้อเก่าเราไม่ทิ้งใช้ได้จริงจัดทำแปรงฟัน อุปกรณ์ช่วยพ่อ-แม่-ผู้ดูแลเด็กในการรัดตัวเด็ก ขณะทำความสะอาดช่องปากและการแปรงฟันให้สะดวก และมีประสิทธิภาพ

ขั้นก่อนดำเนินงาน

3. แปร่งฟันกันเถอะ เป็นสื่อการแปร่งฟันที่ถูกวิธีพร้อมทั้งภาพส่วนประกอบของฟันใน 1 ชุด
ว่ามีลักษณะเป็นอย่างไร ถ้าเกิดฟันผุแล้วควรทำอย่างไร

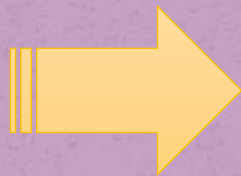
ขั้นก่อนดำเนินงาน

4.ปากของหนู เป็นช่องปากจำลองที่ใช้ในการฝึกแปรงฟันของ พ่อ-แม่-ผู้ปกครอง ก่อนที่จะฝึกปฏิบัติจริงกับตัวเด็ก เพื่อให้เกิดความคุ้นชิน

ขั้นก่อนดำเนินงาน

5. ถุงนิ้วพันดี เป็นอุปกรณ์ที่ใช้ในเด็กที่ยังไม่มีฟันน้ำนมขึ้นในช่องปาก ใช้สำหรับเช็ดทำความสะอาดบริเวณ เหงือกและลิ้น

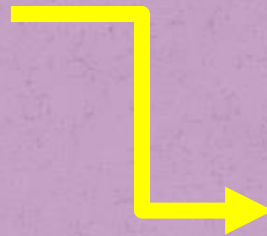
ขั้นก่อนดำเนินงาน

6.curved style เป็นแปรงสีฟันใช้แล้วตัดให้โค้งงอเพื่อช่วยในการแหวกกระพุ้งแก้มเวลาที่เด็กไม่ยอมให้ความร่วมมืออ้าปากในการแปรงฟัน พร้อมทั้งยังป้องกันการโดนเด็กกัดนิ้วได้อีกด้วย

ขั้นก่อนดำเนินงาน

7. ชูดเข็ม... จี้ฟัน เป็นการนำเอาหลอดน้ำชนิดเล็กมาใช้ในการเช็คความสะอาดของฟันหลังการแปรงฟัน ด้วยการลากบนตัวฟันเบาๆ ถ้าแปรงสะอาดจะไม่มีจี้ฟันติดออกมา

ขั้นตอนการดำเนินงาน

- ขั้นตอนที่ 1
- 1.1 ลงพื้นที่เยี่ยมบ้านเด็กกลุ่มเป้าหมายร่วมกับอสม. ทีมทันตประจำหมู่พร้อมตรวจสอบสภาพช่องปากเด็กกลุ่มเป้าหมายทั้งหมด 27 คน
- 1.2 ประเมินผลก่อนให้ทันตสุขศึกษาแก่พ่อ-แม่-ผู้ดูแลเด็ก โดยใช้แบบประเมินพฤติกรรม การแปรงฟันและแบบประเมินความรู้ด้านทันตสุขภาพ
- 1.3 ให้พ่อ-แม่-ผู้ดูแลเด็กสาธิตการดูแลสุขภาพช่องปากที่ให้กับเด็กในชีวิตประจำวันใน ทุกๆวัน
- 1.4 ให้ทันตสุขศึกษาโดยนำชิ้นงาน“Ultmate tooth”ร่วมกับร่วมถึงชิ้นงาน “แปรงฟันกัน เถอะ” สอนในเรื่องการขึ้นของฟันน้ำนมของลูกหลานจะขึ้นเมื่อไหร่ และขึ้นกี่ซี่ตอนอายุเท่าใดมีการให้ความรู้เรื่องฟันและการดูแลสุขภาพช่องปากและการแปรงฟันที่ถูกวิธี เพื่อที่จะสามารถช่วยป้องกันการเกิดฟันผุได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขั้นตอนการดำเนินงาน

- 1.5 สอนวิธีการแปรงฟันที่ถูกต้องให้กับพ่อ-แม่-ผู้ดูแลเด็ก พร้อมกับใช้ชิ้นงาน“ปากของหนู” ให้พ่อ-แม่-ผู้ดูแลเด็ก ทดลองฝึกแปรงฟันก่อนที่จะฝึกปฏิบัติจริงกับตัวเด็กเพื่อความคุ้นชิน
- 1.6 เมื่อพ่อ-แม่-ผู้ดูแลเด็ก เกิดความคุ้นชินแล้วให้ลองฝึกปฏิบัติจริงกับตัวเด็ก ผลปรากฏว่าเด็กบางคนมีการต่อต้านการแปรงฟันแล้วใช้มือพยายามบิดแปรงสีฟันจึงแนะนำให้พ่อ-แม่-ผู้ดูแลเด็ก ใช้ชิ้นงาน“เสื้อเก่าเราไม่ทิ้งใช้ได้จริงจัดทำแปรงฟัน”สวมทับตัวเด็กเพื่อป้องกันเด็กต่อต้าน ถ้าเด็กไม่ยอมอ้าปากให้ใช้ชิ้นงาน“Curved style”ช่วยในการแหวกกระพุ้งแก้มเพื่อให้การแปรงฟันสะดวกและง่ายขึ้น ในกรณีที่เด็กยังไม่มีฟันขึ้นให้ใช้ชิ้นงาน “ถุงนิ้วฟันดี” เช็ดบริเวณเพดานและบริเวณรอบกระพุ้งแก้มรวมถึงบริเวณเหงือก

ขั้นตอนการดำเนินงาน

- 1.7 หลังจากฝึกปฏิบัติการดูแลสุขภาพช่องปากเสร็จให้ พ่อ-แม่-ผู้ดูแลเด็ก ใช้ชิ้นงาน“ชุด เขี่ย จี๊ฟัน”ลองชุบบริเวณตัวฟันเพื่อเช็คความสะอาดของฟันที่แปรงไป ถ้ายังมีจี๊ฟันติดมาบนหลอดแสดงว่าการแปรงฟันยังไม่สะอาดพอ ต้องแปรงฟันซ้ำต่ออีกหนึ่งรอบให้สะอาด พร้อมกับตรวจสุขภาพช่องปากเด็กโดยเจ้าหน้าที่ทันตสาธารณสุขโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล
- 1.8 หลังจากทำกิจกรรมเสร็จประเมินผลหลังให้ทันตสุขศึกษาแก่พ่อ-แม่-ผู้ดูแลเด็ก โดยใช้แบบประเมินพฤติกรรมการแปรงฟันและแบบประเมินความรู้ด้านทันตสุขภาพ

ขั้นตอนการดำเนินงาน

- **ขั้นตอนที่ 2**
- 2.1 ออกติดตามผลหลังการให้ทันตสุขศึกษาและประเมินผลการดูแลสุขภาพช่องปากของเด็กหลังจากที่ลงเยี่ยมบ้านดังนี้
- ครั้งที่ 1 เดือน เมษายน 2559 (ช่วงอายุ 9 เดือน)
- ครั้งที่ 2 เดือน กรกฎาคม 2559 (ช่วงอายุ 12 เดือน)
- ครั้งที่ 3 เดือน มกราคม 2560 (ช่วงอายุ 18 เดือน)
- ครั้งที่ 4 เดือน กรกฎาคม 2560 (ช่วงอายุ 24 เดือน)
- ครั้งที่ 5 เดือน มกราคม 2561 (ช่วงอายุ 30 เดือน)
- ครั้งที่ 6 เดือน กรกฎาคม 2561 (ช่วงอายุ 36 เดือน)

ขั้นตอนการดำเนินงาน

- 2.1 โดยการลงเยี่ยมบ้านทุกครั้งเราจะให้พ่อ-แม่-ผู้ดูแลเด็ก ทำแบบประเมินผลการให้ทันต
สุขศึกษา โดยใช้แบบประเมินพฤติกรรมกรรมการแปรงฟันและแบบประเมินความรู้ด้านทันต
สุขภาพ ก่อนและหลังทุกครั้งเพื่อเก็บข้อมูล

สรุปผลและข้อเสนอแนะ

- ผลลัพธ์
- จากผลการให้ทันตสุขศึกษาร่วมกับการฝึกปฏิบัติแปรงฟัน โดยใช้ **Dental bag** เป็นตัวช่วย
- แก่ พ่อ-แม่-ผู้ดูแลเด็กที่ ในกลุ่มเป้าหมายจำนวน 27 คน ในช่วงเดือน เมษายน 2559 – กรกฎาคม 2561 พบว่ามีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการแปรงฟันอย่างเห็นได้ชัด สรุปเป็นตารางดังนี้

ผลลัพธ์

1.1 แสดงเปรียบเทียบพฤติกรรมก่อนให้ทันตสุขศึกษาและการฝึกปฏิบัติการแปรงฟัน

หัวข้อ	ผลการประเมิน		
ความรู้อายุการขึ้นของฟัน	พอใช้	ปานกลาง	ดี
	23 คน	3 คน	1 คน

หัวข้อ	รายละเอียดหัวข้อที่ประเมิน	ผล(คน)	
		ใช่	ไม่ใช่
การนำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์	ได้สังเกตฟันลูกมากขึ้น ว่ามีฟันน้ำนมขึ้นตามอายุหรือไม่	3	24
	ได้สังเกตดูความผิดปกติบนฟันเด็ก (ถ้ามีความผิดปกติได้พาไปพบทันตบุคลากร)	7	20
	ได้ความมั่นใจแปรงฟันลูกถูกวิธี	3	24
	ได้ความรู้เรื่องอาหารและการเลือกอาหารให้ลูก	4	23

ผลลัพธ์

หัวข้อ	ครั้งแรกเปรียบเทียบกับครั้งสุดท้าย	ผล จำนวน (คน)
คุณภาพการแปรงฟัน	จากไม่มีplaque	2
	มี Plaque น้อย	14
	มี plaque ปานกลาง	7
	มี plaque มาก	4

หัวข้อ	การแปรงฟัน	ผล จำนวน(คน)
ความสม่ำเสมอในการแปรงฟัน	แปรงฟันทุกวัน เช้า-เย็น	6
	แปรงทุกวันเฉพาะช่วงเช้า	1
	แปรงทุกวันเฉพาะช่วงเย็น	10
	ไม่ได้แปรงทุกวัน	8
	ไม่ได้แปรงเลย	8

ผลลัพธ์

1.2 แสดงเปรียบเทียบพฤติกรรมหลังให้ทันตสุขศึกษาและการฝึกปฏิบัติการแปรงฟัน

หัวข้อ	ผลการประเมิน		
ความรู้อายุการขึ้นของฟัน	พอใช้	ปานกลาง	ดี
	1 คน	4 คน	22 คน

หัวข้อ	รายละเอียดหัวข้อที่ประเมิน	ผล(คน)	
		ใช่	ไม่ใช่
การนำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์	ได้สังเกตฟันลูกมากขึ้น ว่ามีฟันน้ำนมขึ้นตามอายุหรือไม่	25	2
	ได้สังเกตดูความผิดปกติบนฟันเด็ก (ถ้ามีความผิดปกติได้พาไปพบทันตบุคลากร)	27	0
	ได้ความมั่นใจแปรงฟันลูกถูกวิธี	26	1
	ได้ความรู้เรื่องอาหารและการเลือกอาหารให้ลูก	26	1

ผลลัพธ์

หัวข้อ	ครั้งแรกเปรียบเทียบกับครั้งสุดท้าย	ผล จำนวน (คน)
คุณภาพการแปรงฟัน	จากไม่มีplaque	2
	มี Plaque น้อย	17
	มี plaque ปานกลาง	6
	มี plaque มาก	1

หัวข้อ	การแปรงฟัน	ผล จำนวน(คน)
ความสม่ำเสมอในการแปรงฟัน	แปรงฟันทุกวัน เช้า-เย็น	25
	แปรงทุกวันเฉพาะช่วงเช้า	1
	แปรงทุกวันเฉพาะช่วงเย็น	1
	ไม่ได้แปรงทุกวัน	0
	ไม่ได้แปรงเลย	0

ผลลัพธ์

- ตารางที่ 2. แสดงอัตราฟื้นฟูที่ลดลงของเด็กกลุ่มเป้าหมายทั้ง 27 คน

ปี พ.ศ.	จำนวนเด็ก กลุ่มเป้าหมาย ทั้งหมด	จำนวนเด็กที่ได้รับการ ตรวจฟัน		จำนวนเด็กที่มีฟันผุ		คน (ร้อยละ)	ซี่ (ร้อยละ)
		คน	ซี่	คน	ซี่		
2559	27	27	324	20	60	74.07	18.51
2560	27	27	404	16	32	59.25	7.92
2561	27	27	480	11	16	40.74	3.33
2562	27	27	480	7	9	25.92	1.87

ผลลัพธ์

- ผลการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่าง ต่อนวัตกรรม "Dental bag" หลังใช้นวัตกรรม

ความพึงพอใจ	กลุ่มตัวอย่าง (n = 27)		
	จำนวน	ร้อยละ	แปลผล
<u>ความพึงพอใจด้านคุณภาพ</u>			
1. นวัตกรรมมีความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย	26	96.29	ความพึงพอใจในระดับมาก
2. เป็นนวัตกรรมสามารถไปใช้ได้จริง	27	100.00	ความพึงพอใจในระดับมาก
3. เป็นนวัตกรรมที่สร้างขึ้นเองได้	25	92.59	ความพึงพอใจในระดับมาก
4. ราคาการผลิตต้นทุนไม่สูงมาก	23	85.18	ความพึงพอใจในระดับมาก
<u>ความพึงพอใจด้านประสิทธิภาพ</u>			
5. ใช้งานง่ายเหมือนของจริง	26	96.29	ความพึงพอใจในระดับมาก
6. สามารถไปประยุกต์กับคนในครอบครัว	27	100.00	ความพึงพอใจในระดับมาก
7. มีความปลอดภัยต่อผู้ใช้นวัตกรรม	27	100.00	ความพึงพอใจในระดับมาก
8. มีความเหมาะสมในการใช้งาน	25	92.59	ความพึงพอใจในระดับมาก
9. สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้จริง	26	96.29	ความพึงพอใจในระดับมาก
10. ช่วยให้สุขภาพช่องปากดีขึ้นได้จริง	27	100.00	ความพึงพอใจในระดับมาก

ปัจจัยส่งเสริมความสำเร็จ

- เป็นเพราะการมองเห็นสาเหตุการเกิดโรคอย่างเป็นรูปธรรม ทำให้มีความเข้าใจในกระบวนการเกิดโรค และการนำสิ่งที่มีอยู่แล้วในบ้านมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ ทั้งยังหาง่ายใช้สะดวก ขั้นตอนในการใช้ไม่ยุ่งยากซับซ้อน สามารถทำได้เองแม้ไม่มีเจ้าหน้าที่คอยให้คำแนะนำ

สรุปผล

- การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้พ่อ-แม่-ผู้ดูแลเด็ก สามารถค้นพบวิธีการดูแลความสะอาดช่องปากได้ด้วยตัวของเขาเอง จะนำไปเกิดพฤติกรรมในการดูแลสุขภาพช่องปากได้อย่างยั่งยืน ช่วยป้องกันการเกิดโรคฟันผุ Dental bag เป็นตัวช่วยที่จะทำให้การจัดกระบวนการเรียนรู้ได้ง่ายๆ ทำให้ผู้เคยปฏิบัติสามารถเผยแพร่ไปยังสมาชิกในครัวเรือน แล้วขยายผลไปยังเพื่อนบ้านในชุมชนได้อีกด้วย

รูปภาพกิจกรรม

รูปภาพกิจกรรม

รูปภาพกิจกรรม

รูปภาพกิจกรรม

รูปภาพกิจกรรม

นิ้วทั้ง 5 ยาวไม่เท่ากัน ฉันทิ

ความสามารถ ของแต่ละคน

ก็ไม่เท่ากันฉันทิ

ธรรมชาติ ต้องการ สอนให้เรายู่ร่วมกัน

อย่างถ้อยที ถ้อยอาศัย

บางสิ่ง..ที่เขาขาด

เราอาจมี

บางสิ่งที...เขาดี เราอาจจะด้อย

เราเกิดมาเพื่อเติมเต็ม....กันและกัน

ทานพุทธทาสภิกขุ

ขอบคุณครับ